

Notat

TIL: NVE
FRA: Skagerak Kraft AS
KOPI
VÅR REF: Bjarte Guddal
DERES REF:
DATO: 11.04.2016
ANSVARLIG: Lars Søfteland

POSTADRESSE
Skagerak Kraft AS
Postboks 80
3901 Porsgrunn

Floodeløkka 1
3915 PORSGRUNN

SENTRALBORD
35 93 50 00

TELEFAX
35 55 97 50

INTERNETT
www.skagerakenergi.no

E-POST
firmapost@skagerakenergi.no

ORG. NR.: 979 563 531 MVA

Innkomne uttalelser til konsesjonssøknaden for Gjuvåa kraftverk Utbyggers sammenfatning og kommentarer

1. Bakgrunn

Konsesjonssøknaden for Gjuvåa kraftverk i Hjartdal kommune har vært ute til offentlig høring, med høringsfrist 18. mars 2016. Det er innkommet totalt 8 høringsuttalelser, fordelt på statlige- og regionale myndigheter, interesseorganisasjoner og grunneiere.

NVE har bedt Skagerak om å oppsummere og kommentere innkommende høringsuttalelser. I kap. 2 nedenfor er uttalelsene sammenfattet og kommentert.

Skagerak kan ikke, med bakgrunn i innkomne uttalelser, se at det er grunnlag for å foreslå endringer i prosjektet eller avbøtende tiltak som ikke allerede er innarbeidet i konsesjonssøknaden. Det sentrale spørsmålet ved NVEs konsesjonsbehandling er etter utbyggers vurdering fastsettelse av størrelse på minstevassføringsslippet. Vi viser i denne sammenheng til våre kommentarer til Fylkesmannens uttalelse i saken.

2. Innkomne høringsuttalelser med våre kommentarer

Hjartdal kommune

Hjartdal kommunestyre behandlet saken den 16.3.2016 og fatta følgende vedtak:

- Hjartdal kommune stiller seg positive til at det blir gitt konsesjon for bygging av Gjuvåa kraftverk. Planane er ikkje i vesentleg strid med kommunale planar og dei samfunnsmessige fordelane ved ei utbygging er større enn ulempene.*
- Dei avbøtande tiltaka som er foreslått er akseptable for å kompensere for dei negative naturmessige konsekvensane ved utbygginga, men Hjartdal kommune ber om at konsesjonæren blir forplikta til å følgje opp sine idéar om å utforme kraftstasjonsbygget som ein sjåverdigheit med glasvegg i ein av fasadane, informasjonsavtaler om kraftproduksjon, samt skilting frå fylkesvegen (nærmare omtalt i vurderinga i saksframlegget).*
- Hjartdal kommune ber om å få leggje kommunal vassledning i røyr gata utan å bli belasta kostnader ved sjølve røyr gata.*

Våre kommentarer:

Det er som påpekt av kommunen ønskelig at kraftstasjonsbygningen og uteområdene opparbeides slik at det kan bidra til å skape aktivitet i området. For å dempe fjernvirkningen, vil bygningen i størst mulig grad tilpasses terrenget. Under forutsetning av at nødvendig støydempering i fasaden lar seg gjennomføre, vurderes det å bygge den ene fasaden i glass. Det er ønskelig å gi bygningen et moderne uttrykk i samsvar med vår tid, men gjerne med innslag av lokal byggeskikk. Innspill fra lokale grunneiere og kommunen vil være viktig i denne sammenheng. Utbygger ønsker uansett å gjennomføre disse tiltakene og har dermed ikke motforestillinger til at det stilles denne type vilkår i konsesjonen.

Hjartdal kommunes anmodning/ønske om å legge en vannledning i rørgaten vil bli vurdert ved detaljplanlegging av utbyggingen. Vi vil imidlertid påpeke at det erfaringsmessig er utfordrende/problematisk å samle flere typer infrastruktur i samme grøft ved fremtidig vedlikehold og oppgraderinger.

Fylkesmannen i Telemark

Fylkesmannen fremmer i brev av 11.3.2016 innsigelse mot søknaden på bakgrunn av mulig stor, negativ påvirkning på naturkvaliteter av nasjonal verdi. Fylkesmannen viser også til den totale belastningen eksisterende og ny planlagt kraftutbygging har i kommunen

Våre kommentarer:

Fylkesmannens uttalelse i saken er svært kort og det er vanskelig å følge begrunnelsen/bakgrunnen for innsigelsen. Kildene for Fylkesmannens uttalelse er så langt vi kan se de samme som for konsesjonssøknaden med tilhørende vedlegg. Basert på foreliggende kilder og bakgrunnsinformasjon har vi nedenfor drøftet en rekke forhold som er sentrale for verdsetting, omfangs- og konsekvensvurdering av naturverdier i Gjuvåa.

BioFokus kartla i 2008 store deler av influensområdet i forbindelse med DN og NVEs nasjonale bekkekløftprosjekt (Klepsland 2009). Ved nevnte kartlegging ble det avgrenset en naturtypelokalitet langs Gjuvåa mellom kote 500-660. Dette er en "Bekkekløft og bergvegg" verdsatt som svært viktig, se kap. 4.4.1 i Klepslands rapport. Ved nevnte kartlegging ble kløftformasjonen samlet verdsatt til opp mot regional/nasjonal verdi, tilsvarende 4 poeng, etter metodikken utviklet i regi av bekkekløftprosjektet. Skalaen for verdisseting av bekkekløfter etter nevnte metodikk går fra 1 – 6, hvor 1 er laveste verdi (lokal verdi). I bl.a. sammendraget uttaler Fylkesmannen at området er kartlagt som nasjonalt viktig. Etter bekkekløftmetodikken krever dette en verdi på 5 poeng, noe den ikke har.

I Fauns rapport om biologisk mangfold, datert 05.10.2012, og i vår konsesjonssøknad er bekkekløften (Gjuvå) gitt samme verdi som i kartleggingen til BioFokus. I tillegg er det registrert en naturtype av samme type lengre opp i vassdraget (Gjuvåa øvre) som er gitt lokal verdi.

Fylkesmannen uttaler at utbyggingen vil ha mulig stor negativ virkning på den nedre Bekkekløfta. Vi vil i denne sammenheng støtte oss på kartleggingen til Biofokus/Faun og Fauns konsekvensvurderinger. Biofokus vurderer naturverdiene på følgende måte:

"De største naturverdiene innenfor avgrensingen knytter seg til eldre granskog med høy luftfuktighet, og eldre løvsuksesjoner. I noen grad også ulike bergveggmiljø. Vassdraget bidrar ganske utvilsomt til å opprettholde en stabilt høy luftfuktighet

gjennom hele avgrensingen. Fossesprøytsoner opptrer flere steder, men p.g.a. vanskelig tilgjengelighet er disse dårlig undersøkt. Ut i fra kikkertobservasjoner kan det imidlertid tyde på at artsmangfoldet ikke er vesentlig spesialisert eller avvikende i fra andre deler av kløfta. Dette kan skyldes at kløfta er svært trang og bergveggene omkring fossefallene derfor kanskje for skyggefulle for flertallet krevende arter."

Faun gir på bl.a. denne bakgrunn følgende vurdering av omfang og konsekvens for biologisk mangfold, se kap. 5.1.2:

"Naturverdiene i den mest verdifulle bekkekløfta "Gjuvå" er knyttet til eldre fuktig granskog, eldre løvskogsuksesjoner, rik høgstaude- og lågurtvegetasjon, samt i noen grad også ulike bergveggmiljø. Når virkningsomfanget skal vurderes må det gjøres en vurdering av hvilke virkninger redusert vannføring vil få på de registrerte naturkvaliteter.

Naturverdiene i kløfta er i stor grad betinget av den beskytta topografien i kløfta med høye bergvegger og beskyttende eldre skog og ikke i like stor grad av vannføringen i elva. Da kløfta har flere mindre fossefall med tilhørende fosserøyksoner (dekker små areal), vil likevel mikroklimatiske endringer i umiddelbar nærhet av elva kunne virke negativt for noen fuktighetskrevende arter som vokser her. Dette gjelder bl.a. arter som kort trollskjegg, huldrelav, rimnål og delvis rynkeskinn. Området har også potensial for forekomst av andre fuktighetskrevende arter. Hogst av eldre skog er imidlertid største trussel for flertallet av de påviste rødlisteartene i området. Med denne bakgrunn vurderes virkningsomfanget til middels til lite negativt for naturtypen. Vurdering av virkningsomfang er gjort ut fra forutsetning om slipp av skisserte minstevannføring.

Naturverdiene i kløfta "Gjuvå Øvre" er i første rekke knytta til eldre granskog, samt delvis til ulike bergveggmiljø i kombinasjon med et par mindre fossefall. Lokaliteten har bl.a. et visst potensial for funn av rødlista skorpelav. Virkningsomfanget som følge av redusert vannføring vurderes som lite til middels negativt."

Virkningsomfanget for biologisk mangfold er samlet vurdert til middels til lite negativt. Datagrunnlaget blir vurdert som godt, ikke minst som følge av at Gjuvåa inngikk i bekkekløftprosjektet til Direktoratet for naturforvaltning og NVE. Usikkerheter i datagrunnlaget er hensyntatt i konsekvensvurderingene i tråd med "føre-var-prinsippet".

Som påpekt av både Fylkesmannen og Faun er det hovedsakelig konsekvensene knyttet til redusert vassføring som vil kunne påvirke fuktighetsavhengige kvaliteter negativt, og i mindre grad arealinngrep/anlegg slik som rørgate mv.

Antall dager hvor tilsiget er større enn kraftverkets største slukeevne eller mindre enn stoppvannføringen må betegnes som høyt, jf. tabell 3.1.3 i konsesjonssøknaden. Dette er forårsaket av en stor og relativ langvarig snøsmeltingsperiode utover sommeren og lav vassføring om vinteren. Dette innebærer også at kraftverket i store deler av året i relativt liten grad vil påvirke vassføringen fordi kraftverket står eller fordi tilsiget er så stort at det overgår kraftverkets slukeevne. Den naturlige dynamikken i vassføringen over året vil i stor grad opprettholdes.

Restfeltet mellom planlagt inntak og kraftstasjon er, ca. 4,4 km². Det kan nevnes at en stor del av restvassføringen tilføres elva tidlig gjennom to bekker, h.h.v. bekk fra Langetjønnstulen og Langtjønnbekken. Bekkene renner ut i Gjuvåa før elva går ned i den mest verdifulle naturtypen nedstrøms bru v/ Rui. Om lag 15 % av nedbørsfeltet til den nedre bekkekløften er således ikke påvirket av utbyggingen. Restvassføringen er beregnet til 95 l/s.

Det planlegges å slippe minstevassføring på 50 l/s i vintersesongen og 114 l/s i sommersesongen, så fremt tilsiget muliggjør dette. Dette er langt mer enn alminnelig lavvassføring på 27 l/s, og tilsvarer 5-persentilen sommer og i overkant av 12-persentilen vinter. Forslag til minstevassføring er i tråd med anbefalingen i rapporten om biologisk mangfold. I flomsituasjoner vil fortsatt en betydelig vannmengde renne forbi inntaket. I lengre perioder på våren og forsommeren og i enkeltperioder på høsten og vinteren vil elva oppleves omtrent som før.

Etter Skageraks vurdering vil en ved et riktig nivå på minstevassføringen i vesentlig grad avbøte på de negative konsekvensene for de to bekkekløftene og øvrige naturverdier.

Telemark fylkeskommunen

Telemark fylkeskommunen har i brev av 4.3.2016 uttalt seg i saken om hensynet til automatisk freda kulturminner og vannmiljø.

Fylkeskommunen oppsummerer uttalelsen om kulturminner med følgende:

Vi har ikkje opplysningar i arkiva våre om automatisk freda kulturminne innanfor planområdet. Kunnskapen vår om kulturminne i nærområdet og dessutan ei vurdering av landskap og terreng, tilseier likevel at slike kan vere bevarte. I medhald av kulturminnelova § 9 må vi difor utføre ei arkeologisk registrering før vi kan gje endeleg uttale til planen (jf. kulturminnelova §§ 3 og 8). Registreringa vil gjerast ved såkalla maskinell sjaking, dvs. arkeologisk registrering ved hjelp av gravemaskin på utvalde stader i planområdet."

Om omsynet til vannmiljø uttaler fylkeskommunen:

I «Regional plan for vannforvaltning i Vannregion Vest- Viken 2016-2021», vedteke i Fylkestinget 09.12.2015, er Gjuvåa registrert med «svært god» tilstand. Vassførekomsten er soleis ikkje i risiko for ikkje å nå miljømåla i 2021. Vassførekomsten er gitt miljømålet «svært god» i 2021. Eit av måla med vassforvaltingsarbeidet gjennom vassforskrifta og plan- og bygningslova, er å oppretthalde den gode miljøtilstanden der den er god/særs god. Miljøtilstanden skal ikkje verte dårlegare med nye inngrep, men mindre samfunnsinteressene av inngrepet er større enn ei eventuell miljøskade. Dette må vurderast samla når ein tek stilling til søknaden.

Våre kommentarer:

Utbygger har ingen vesentlig kommentarer eller merknader til fylkeskommunens uttalelse i saken. Undersøkelsene etter kulturminnelovens § 9 vil etter avtale med fylkeskommunen bli gjort som en del av detaljplanleggingen av utbyggingen, etter at konsesjonsspørsmålet etter vannressursloven er avgjort.

Direktoratet for Mineralforvaltning

Direktoratet for mineralforvaltning gir i brev av 22.3.2016 følgende faglige tilrådning:

"DMF ber om at tiltakets konsekvenser for mineralforekomster blir vurdert i samsvar med NVEs veileder og at konsekvensvurderingen blir lagt til grunn i vurderingen av søknaden. En konsekvensvurdering skal ta utgangspunkt i en beregning av hvor

mye grus som blir båndlagt, kvalitet på grusen og den totale ressurstilgangen i regionen. Vi ber videre om at konsekvensvurderingen blir oversendt DMF for uttalelse før vedtak i saken."

Våre kommentarer:

Etter hva Skagerak erfarer foreligger det ikke krav i veilederen for utarbeidelse for søknader for småkraftanlegg om at en skal utrede konsekvenser for mineralforekomster. Veileder nr. 3/2010 gjelder etter hva vi erfarer for utarbeidelse av konsesjonssøknader for større kraftverk og da primært søknader som kommer inn under plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredninger. Da det ikke er krav om det, har ikke Skagerak kommentert det forhold at nedre del av rørgatetraseen går inn i en registrert grusforekomst i konsesjonssøknaden.

I følge våre oversikter har Norges geologiske undersøkelse (NGU) gitt den aktuelle forekomsten verdien *Lite viktig* (i SOSI-filen benevnt som *Liten lokal betydning*). Vi har laget et eget temakart som viser NGUs avgrensning av forekomsten og området som berøres av planene for Gjuva kraftverk, se eget vedlegg. NGUs avgrensningen av forekomsten må betegnes som grov. NGU gir forekomsten følgende beskrivelse: *"Forekomsten består av sandig og grusig morene. Innen området varierer mektigheten på avsetningen fra flere meter til partier med bart fjell. Området er tett bebyggt og er lite aktuelt for større uttak av masser."*

Skagerak har ikke kunnskap om grusforekomsten utover at det er kort veg ned til fjell i det aller mest av området og at forekomsten er preget av utvasking i nærheten av gjuvet/elva. Vi er ikke kjent med at det er gjort, eller er planer om, uttak av masser i det aktuelle området.

Eksisterende bebyggelse og dyrka mark gjør det etter vår vurdering lite aktuelt med uttak av enn såpass begrenset ressurs i området hvor rørgaten er planlagt. Rørgatetraseen vil bli lagt ut mot kanten av gjuvet og vil således ikke legge begrensninger for fremtidig uttak vest for rørgata. Uttak på østsiden av Gjuva vil uansett ikke bli påvirket.

Ved bruk av Statens vegvesens konsekvensvifte, håndbok 140, vil grusforekomsten få *liten verdi* og etter vår vurdering vil etablering av rørgaten gi *liten eller ubetydelig* virkningsomfang.

Statens vegvesen

Statens vegvesen ber i brev av 26.1.2016 om at en ved detaljplanlegging legger vekt på trafikk og trafikktrygghet, særlig der eksisterende atkomstveger fra fylkesvegen får økt trafikk som følge av tiltaket. Det må søkes om tillatelse til utvidet bruk av eksisterende avkjøringer til/fra Fv. 651.

Våre kommentarer:

Statens vegvesens anmodninger vil bli fulgt opp ved detaljplanlegging av utbyggingen.

Hjartdal Elverk AS

Hjartdal Elverk AS er i brev av 16.3.2016 positive til en utbygging av Gjuvåa.

Elverket påpeker at det må gjøres forsterkninger i distribusjonsnettet i Tuddal for å ta i mot kraftproduksjonen fra Gjuvåa kraftverk. En løsning kan være å etablere en ny transformatorstasjon inn mot 132 kV-nettet i Tuddal.

Våre kommentarer:

Skagerak er innforstått med behov for forsterkninger i distribusjonsnettet og vil sammen med Hjartdal elverk arbeide videre med å finne omforente tekniske og økonomiske løsninger.

Det kan videre opplyses om at det vurderes en innmating nr. 2 i Hjartdalsnettet. Det er satt av plass og nevnt i søknad om utbygging av Sauland kraftverk, men forsyningen må også planlegges i forhold til en voksende hyttebebyggelse i Tuddal. Gjuvåa kraftverk er uregulert og vil normalt ha størst produksjon under snøsmeltingsperioden på våren og forsommeren, og i regntunge høstmåneder når en mindre del av hyttene er i bruk. Transformatorstasjonen i Hjartdøla er full. Ny trafostasjon i Sauland, ca. 10 km. fra Hjartdøla, vil kunne ta i mot produksjonen dersom nettet mellom er dimensjonert for dette. Det vil likevel kunne oppleves en del spenningsvariasjon som ikke er i nettet i dag. Skagerak Kraft har derfor gjort et fremstøt mot Skagerak Nett om eventuelt å kunne etablere en transformering mot 132 kV ledningen mellom Såheim og Årlifoss i nærheten av Bjårvatn i Tuddal. I forbindelse med videre planlegging av Gjuvåa kraftverk, vil det være naturlig å arbeide videre med å få etablert denne transformeringen. Denne er blant annet meldt inn som mulighet i kraftsystemplan for Vestfold og Telemark.

Notodden Turlag

Notodden Turlag har i brev av 16.3.2016 ingen kommentarer til søknaden.

Geirmund Rui og Sigrid Dahl

Geirmund Rui, eier av Gnr/bnr 101/2 og Sigrid Dahl, eier av Gnr/bnr 100/1, påpeker i brev av 15.3.2016 at planene for utnytting av fallressursene i Gjuvåa var annerledes da de aktuelle eiendommene solgte fallrettene til Skiensfjorden interkommunale kraftselskap på 60-tallet. Rui/Dahl mener derfor at fallrettene bør tilbakeføres til de opprinnelige eierne.

Rui/Dahl påpeker at flere av de aktuelle adkomstvegene i området er anlagt på 70-tallet og at disse er private.

Rui/Dahl mener belastningen med rørgate på vestsiden av Gjuvåa vil være stor for drift og utvikling av næringsvksomhet som hyttebygging, skog- og jordbruk og turisme. Slike utfordringer vil være vesentlig mindre på østsiden av elva.

Avslutningsvis stiller Rui/Dahl seg undrende til grunneiererklæringen fra Bøen og Tjønn som er vedlagt konsesjonssøknaden, da de mener at de ikke har fullmakt til å representere andre enn seg selv.

Våre kommentarer:

Fallrettene til Gnr/bnr 100/1 og 101/2 ble i 1960 og 1963 fradelt og gitt Gnr/bnr 100/8 og 101/6. Skøyte for eiendommene ble overført til Hjartdøla kraftverk, i dag en del av Skagerak Kraft AS, i henholdsvis 1961 og 1963. Grunneierne fikk selv bestemme om de ønsket et engangsoppgjør eller årlige erstatninger.

Kjøpekontraktene for fallene i Gjuvåa gir Hjartdøla kraftverk rett til å gjennomføre nødvendige anleggstiltak for å gjennomføre en utbygging av Gjuvåa mot erstatning. Erstatningene skal fastsettes ved minnelige avtaler eller ved skjønn. Rui/Dahl har rett i at foreliggende utbyggingsplaner for Gjuvåa ikke er identisk med tidligere utbyggingsplaner i regi av Hjartdøla kraftverk. Det ligger imidlertid ingen forpliktelser til en konkret utnyttelsesmåte i avtalene som ble inngått mellom daværende eiere og Hjartdøla kraftverk.

Grunneierklæringen, datert 11.11.2015 og underskrevet av Jon Tjønn og Knut J. Bøen, er gitt på vegne av grunneierne som har fallretter på den aktuelle fallstrekningen. Rui/Dahl eier ikke etter hva vi er kjent med fallretter på den aktuelle utbygningsstrekningen og er således ikke omfattet av erklæringen.

Ved en utbygging og fremtidig drift av Gjuvåa kraftverk vil det være fordelaktig å få på plass midlertidige og permanente avtaler om bruk av eksisterende private veger i området. Avtalene vil etter vår vurdering utgjøre en vinn-vinn situasjon med tanke på å fordele kostnader ved etablering, drift og vedlikehold av de aktuelle vegene. Utbygger tar sikte på å få på plass slike avtaler i minnelighet med de aktuelle eierne/veglagene.

Rørgatetraséen er planlagt langs eksisterende bilveg inn til Russmarken og langs kanten av bekkekløften i Gjuvåa. Vi kan således ikke se at den vil bli til nevneverdig sjenanse for hverken eksisterende eller eventuell fremtidig utnyttelse av eiendommene. I selve byggeperioden vil noe jordbruksareal midlertidig bli berørt. Når anleggsarbeidene er ferdigstilt vil disse arealene tilbakeføres og kunne utnyttes som i dag. Det er relativt lite skogareal som berøres av rørgaten. Det vil bli gitt erstatning for ulemper og areal som blir beslaglagt av utbyggingen på vanlig måte. Vi kan ikke se at rørgaten beslaglegger areal som er planlagt til hyttebygging eller vil være til nevneverdig hinder for fremtidig hyttebygging.

Der rørgaten legges under eksisterende veger eller andre eksisterende eller planlagte krysningspunkt, forsterkes dekke over rørene med trykkfordelingsplater. Slike trykkfordelingstiltak kan også gjøres etter at rørgaten er etablert. Rydding av buskas og felling av trær blir nødvendig på deler av strekningen. Berørt bredde i rørgaten blir ca. 20-30 meter, mens grøftedybde til rørgaten vil bli minimum 2,5 meter. Der det er lagt opp til bruk av bilvegene som anleggsveg, vil ryddebeltet reduseres noe.

Vi har tidligere sett på muligheten for å legge rørgaten på østsiden av elva, men gikk vekk fra en slik løsning da rørgaten vil bli adskillig lengre samtidig som en får en del svært vanskelige krysningspunkt av bekkedaler/gjuv.